

22. kesäkuuta 1941 ja sitä seuranneet päivät

Yliluutnantti Obermann, 9. komppanian päällikkö, piti käskynjaon. Obermann oli pidetty upseeri, joka halusi tehdä työnsä hyvin. Hän kärsi yhä eräästä rykmentinkomentaja, eversti Stengeleinin marraskuussa 1940 tekemästä komppanian tarkastuskäynnistä. Komppania kunnioitti häntä, sillä hän ei halunnut rehabilitoida itseään komppanian kustannuksella teettämällä sillä järjestettäviä tehtäviä. Ne olisivat iskeneet meihin, mutta tuottaneet hänelle mahdollisesti esimiesten silmissä ”kovan kaverin” maineen. Toisin kuin yleensä käskynjaossa istuimme suuressa ympyrässä. Meitä oli noin 120 miestä istumassa päällikkömme ympärillä metsässä puiden alla. Mitä vielä muistan: ”Huomenna varhain aamulla, sunnuntaina 22. kesäkuuta, me hyökkäämme.” Vihollisella (sanaa venäläinen tai neukku ei käytetty) on suunnilleen samanveroiset panssarijoukot kuin meillä. Hyökkäyskärjen muodostaa I pataljoona. Enempää en enää muista, ja ennen kaikkea en muista pahamaineista komissaarikäskyä. Luulen, että niin pitkän epätietoisuuden ajan jälkeen yksikään sana, joka tässä erikoislaatusessa tilanteessa olisi sisältänyt viestin tai täsmennyksen, ei olisi voinut unohtua.

Miltä minusta tuntui? Olin allapäin, koska oli selvää, että tulisimme taistelemaan venäläisiä vastaan. Kävisimme vastaan sellaista poliittista järjestelmää, joka senhetkisessä tilassaan oli kuin tuntematon suuruus. Miten valtava matka oli Moskovaan sekä Uralille, ja sen jälkeen Venäjä vasta kunnolla alkaa, jatkuen Siperian halki aina Tyynelle valtamerelle. Tiesin Berezinasta, Borodinon taistelusta ja palavasta Moskovasta vuonna 1812 sekä Grande Arméen tuhosta. Tietoisuus Venäjän loputtomasta laajuudesta sekä miesten kyvyttömyydestä (ainakin siihen asti) saada alueet haltuunsa vaivasi minua siitä lähtien ja vielä nykyäänkin. Mutta takaisin sunnuntaihin, kesäkuun 22. päivään. Vietimme yön panssariemme sisällä tai niiden päällä sekä varmistamassa vartiopaikoilla ja aseissa kovat piipussa. Komppanian taisteluosasto oli erillään kuormastoista I ja II, joilla oli pyöräajoneuvot.

Aamu saapui, ja hyökkäys alkoi kello 3.30. Keskustan armeijaryhmässä 12. panssaridivisioonamme oli aluksi reservinä. Se muodosti 7. ja 19. panssaridivisioonan sekä neljän muun moottoroidun divisioonan kanssa Panssariryhmä 3:n, jota komensi kenraalieversti Hoth. Panssariryhmä 3:n ja 9. armeijan (Strauß) kahdeksan jalkaväkidivisioonan tehtävänä oli nopealla iskulla kiertää ja motittaa puna-armeijan 3. ja 10. armeijan rajan lähelle keskitetyt osastot. Nopeiden saksalaisten yksiköiden oli sitten määrä vallata alueita kauempana idässä sekä pysäyttää ja motittaa länteen etenevät joukot syvällä vihollisen alueella. Hitaasti etenevien jalkaväkiyksiköiden piti sitten tuhota motitettut joukot.

Tykistöä huomasimme tuskin lainkaan. Sen täytyi olla jossain kaukana, sillä kuulimme vain kaukaista taistelun melskettä. Näimme lentokoneita vain pieninä osastoina menossa kohti itää. Aluksi sota näytti sujuvan ilman meitäkin. Ensimmäisinä päivinä (en enää muista montako niitä oli) ainakaan meidän panssarimme eivät saaneet minkäänlaista viholliskosketusta. Siellä ei näkynyt juuri minkäänlaisia linnoituksia, tukikohtia, miinakenttiä, panssarikaivantoja, syvyysporrastuksia tai vastaiskujoukkoja reservissä. Vaikutti siltä, että ensimmäinen tavoite eli Valko-Venäjällä olevien vihollisvoimien tuhoaminen voitaisiin saavuttaa.

Meidän III pataljoonamme seurasi kärkidivisioonaa, joka oli todennäköisesti 19. panssaridivisioonaa. Reittimme kulki Suwalkin alueen kärjen kautta kaartaen pohjoiseen Liettuan alueelle, jonka Neuvostoliitto oli aiemmin miehittänyt. Viholliskosketusta ei ollut, kunnes ylitimme Memeljoen (liettuaksi Nemunas, puolaksi Niemen) Olitan luona.⁶ Siellä oli vain rajakahakoita. Valitettavasti vaunumme kytkin hajosi toisena tai kolmantena päivänä. Kuten panssarijoukoissa oli tavallista, komppanianpäällikkö nousi toiseen vaunuun ja jätti meidät seisomaan paikoillemme. Toivoimme, että meidät haettaisiin pian korjaamolle, mutta siinä kesti jonkin aikaa. Olimme yksin avaralla niityllä

---

⁶ Suomentajan huomautus: nykyinen Alytusin kaupunki Liettuaassa.

ja pelkäsimme kovasti, että harhailevat venäläiset eivät tahtoisi meille hyvää. Lopulta kuorma-auto tuli. Ylitimme Memelin Merkenan luona ja tulimme korjaamolle, jonka muistelen olleen Lidan luona. Rykmentti oli kaukana edellä ja myös taisteluissa. Alueella oli hyvin rauhatonta, sillä kaikkialla harhaili venäläisiä, jotka eivät olleet pelkääntään pakosalla, vaan myös taistelunhaluisia. Vihollisia kohdattiin nyt useammin. Kylä, jossa korjaamo sijaitti, oli varmistettava huolellisesti. Partiot etsivät venäläisiä sotilaita. Siellä todistin kammottavaa tapausta, kun kolme partisaania ammuttiin kirkkomaan muuria vasten.

Vaunumme oli pian taistelukunnossa, ja ajoimme komppanian luokse itään. Vaununjohtaja, eräs alikersantti, jota emme alusta lähtien olleet kovin paljon arvostaneet, hidasti komppanian kiinni saamista koko ajan, vaikka yritin kovasti kiirehtiä. Hän oli peloissaan ja kuvaili meille kokemuksiaan Ranskan taisteluista sekä sodan kauhuja. Hän itse asiassa yritti ylipuhua meidät aiheuttamaan yhdessä uuden vian vaunuun. Olimme huolissamme hänen surkeudestaan emmekä lähteneet juoneen mukaan. Niin pääsimme lopulta komppanian luo. Se lienee ollut vähän ennen Minskiä, jossa tehtiin läpimurto Venäjän vanhan länsirajan raja-asemiin. Näillä asemilla oli vain vähäinen arvo torjunnassa. Taistelut olivat vähäisiä, koska venäläisjoukot olivat täysin hajalle lyötyjä. Tuloksena oli motin syntyminen Białystokin ja Minskin alueelle.

Ensimmäinen taisteluni: Białystokin–Minskin kaksoistaistelu

Komppaniamme lähetettiin monta kertaa hyökkäämään ja yrittämään motin halkaisua.

Białystokin–Minskin kaksoistaistelun aikana tuhottiin noin 32 neuvostodivisioonaa ja noin 2 800 panssarivaunua, ja lisäksi puna-armeijan johtaminen oli kaikilla tasoilla heikkoa. Tästä huolimatta aloimme yhä paremmin ymmärtää, että venäläinen sotilas taisteli sinnikkäästi ja urheasti. Bundeswehrein kenraaliluutnantti evp. Gerd Niepold to-

teaa kirjassaan *Ursprung und Lebenslauf der pommerschen 12. Panzerdivision* osuvasti: ”Minsk kierrettiin pohjoisesta, 28. kesäkuuta 1941 (!) divisioonan osat valtasivat kaupungin pohjoisosan ... Raskaat taistelut vihollista vastaan riehuivat. Se yritti yhä uudestaan murtautua ulos joko itään tai pohjoiseen. Kaikista mahdollisista ilmansuunnista tuli yllättäviä vihollishyökkäyksiä. 12. panssaridivisioona joutui vuorotellen puolustamaan ja hyökkäämään, ja samalla se puristi mottia kasaan länteen päin Minskin länsi- ja lounaispuolella. Tappiot kasvoivat huomattavasti.”

Taisteluiden aikana olin lataajana komppanianpäällikön vaunussa. Olin hiukan ärtynyt, koska toverini Wegmann oli saanut ampujan paikan, vaikka olimme molemmat saaneet saman koulutuksen ampujaksi. Hän oli kaksi vuotta vanhempi kuin minä, joten sen on täytynyt olla ratkaiseva syy. Komppanianpäällikön vaunussa oleminen oli jo kuitenkin kunnia. Kerran ulkona oli hyvin lämmin, ja vastaavasti vaunussa oli kuuma. Vaununjohtaja antoi luvan avata luukut, koska taistelu oli jo hiipumassa. Ampuja ja lataaja istuivat luukkujen reunoilla ja nauttivat raikkaasta ilmasta. Kaukaa kuului vielä taistelun melskettä. Yhtäkkiä kuului laukaus – ampuja Walter Wegmann lysähti verisenä kasaan ja valui takaisin torniin. Hän oli saanut osuman päähän, mutta oli kuitenkin vielä elossa. Lopulta lääkintähuolto saapui, ja Walter kuljetettiin pois kevyesti panssaroidulla sairaankuljetusautolla.

Komppanianpäällikkö nousi toiseen vaunuun pysyäkseen taistelukykyisenä. Minä pysyin aluksi paikallani ja vaununjohtajana toimien vein ”päällikkövaunun” komppanian kokoontumisalueelle. Seuraavana päivänä otin Walterin paikan päällikön vaunun ampujana ja pysyin siinä tehtävässä pitkän aikaa. Walter Wegmann jäi henkiin. Pitkän toipumisajan jälkeen hänet vapautettiin Wehrmachtista palvelukseen kelpaamattomana. Näimme toisemme uudestaan vasta sodan jälkeen.

Etenemisemme hidastui sitten huomattavasti, ja aloimme aavistella, että Neuvostoliiton lyöminen kymmenessä viikossa vielä ennen talven tuloa olisi harhakuvitelmaa. Olimme kärsineet raskaita tappioita ennen kaikkea kevytmielisyyden takia, kuten yllä on kuvattu.

Keväällä 1943 Tiger-komppanioilla oli yhä kevyet joukkueet, jotka oli varustettu Panzer III N -vaunuilla. Tämä organisaatorakenne ei kuitenkaan toiminut taistelutilanteessa, ja niin kevyistä joukkueista luovuttiin huhtikuusta 1943 alkaen. Sen jälkeen koko 503. raskas panssarivaununupataljoona varustettiin Tigereillä.

Uusi tilannekuva Rubbelin Tigerin miehistöstä. Ampuja Walter Junge on asettunut mahtavan 88 mm:n tykin päälle. Alfred Rubbel istuu hänen vieressään oikealla.

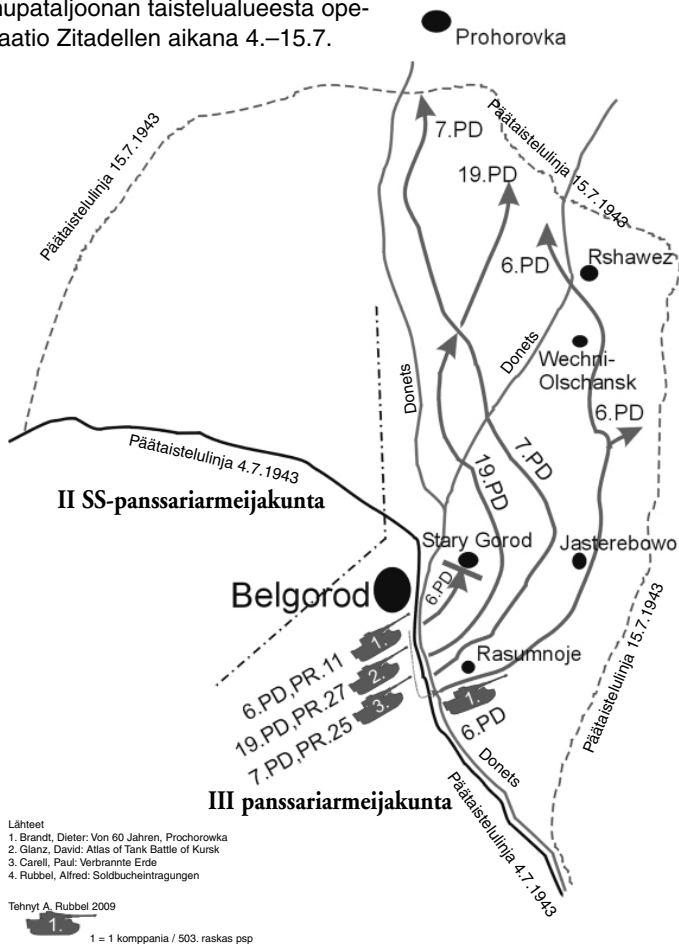

Vaununjohtaja Alfred Rubbel Tigerinsä 114 edessä ja miehistö vaunun päällä. Vasemmalta: radisti Alfred Peuker, ampuja Walter Junge, lataaja Johann Strohmmer ja ajaja Walter Eschrig.

Harkovan rautatieasema on selvästi vaurioitunut raskaiden taisteluiden aikana. Kuvassa näkyy aseman kyltti ja tietä vessaan osoittava viitta.

Luonnos 503. raskaan panssarivau-
nupataljoonan taistelualueesta ope-
raatio Zitadellen aikana 4.–15.7.

- Lähteet
1. Brandt, Dieter: Von 60 Jahren, Prochorowka
  2. Glanz, David: Atlas of Tank Battle of Kursk
  3. Carell, Paul: Verbrannte Erde
  4. Rubbel, Alfred: Soldbucheintragen

Tehnyt A. Rubbel 2009

1 = 1 komppania / 503. raskas psp

503. raskaan panssarivauunupataljoonan kolme Tiger-komppaniaa jaettiin operaatio Zitadellissa, ja ne liitettiin kolmen eri panssaridivisioonan yhteyteen. Kompaniat lähtivät sitten taisteluun kukin yhdessä oman divisioonansa kanssa.

Panssaritaistelua kesällä 1943. Tigerin 88-millinen tykki hakee seuraavaa kohdetta. Tykin tarkkuus myös pitkillä etäisyyksillä ja sen ampumien kranaattien läpäisykyky tekivät siitä tehokkaan aseensa.

Alikersantti Kleiner tutkii Tigerin 101 torniin tullutta osumaa, joka vaurioitti panssarointia, mutta ei läpäissyt sitä.

